

ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԵՄ

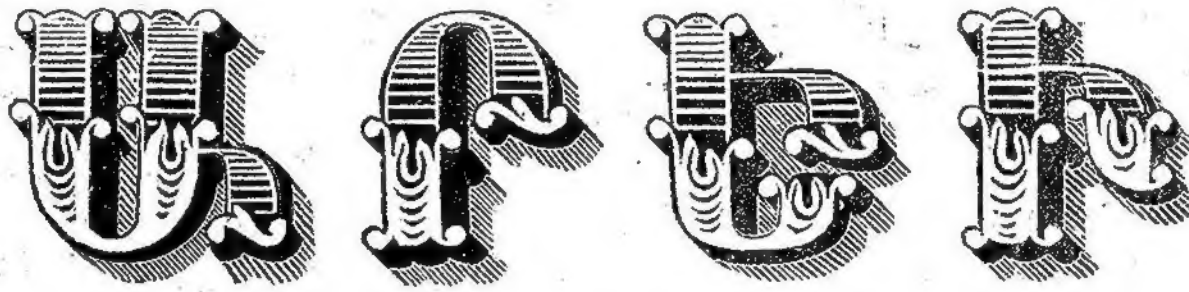
ՔԱՅՆԵՐԸ

Տարեկան Վեցամսեայ

ԵԳԻՊՏՈՍ . . . 2. 0. 50 40
ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ ԶԲ. 20 10

ԵՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻ ԶԱՄԱՐ ԴԻՄԻՆ ԵՆՈՐԵՆՈՒԹՅԱՆ

ԱՐՏՈՒՍՏԵՐԻ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ ԾԱՐԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՍ

ԽՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ ԵՆ ՏՆՈՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

Տարա Աղաւ Տարաւ, Թիւ 10

ԱՂԵՐՍԱՆԻՐԱՆ

ՀԱՍՏԵՐ

Journal AREV

B. P. № 297

Alexandrie, EGYPT

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ ԶԵՆՈՒՄԻՆԵՐԸ ԶԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒՄ

ՏՆՈՐԵՆ-ԽՐԱԿՐՈՒԹՅԱՆ ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵԼԱՆ

ԻՆՉ Ե ԴԻԻԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ

Շատ մը բառերու կարգին, Դիւանագիտութիւնը բառն ալ սխալ հասկցում է մեր մէջ:

Մենք, «Դիւանագիտութիւն» ըսելով, կը հասկնանք միայն Մեծ Պետութեանց դուռը ամբողջ առհասարակ եւ Հայոց վիճակին բարեկրօնը աղերս սեղ:

Այս պատճառաւ ալ, երբ հաւանական պատերազմը ծագեցաւ, չորս կողմէն սկսանք պոռալ. «Այս անգամ մերի գիւնապետութիւնը պէտք է, այլ գնաւ...»

Զարմանալիս հոն է որ միայն տգէտները չեն այս բառը սխալ մեկնաբանողները, այլ մինչեւ անգամ գրագէտի եւ հրապարակագրի համար վայելող անձեր:

«Դիւանագիտութիւն» բառին վերոյիշեալ սահմանը, սակայն, հեռու է շիտակ ըլլալէ: Անկիւս գոնէ շատ կիսատար է:

Դիւանագիտութիւնը պարզապէս այն գիտութիւնն է որ զանազան Տարբեր միջոցներ կը գործածէ՝ քաղաքական որոշ արդիւնքի մը հասնելու համար:

Մեծ Պետութեանց դուռը ամբողջով, Հայոց մասին խօսելով, այդ միջոցներէն մէկ հասն է միայն, բայց ասանց՝ առնիժեր տակաւին ուրիշ հարկերու միջոցներ կան, որոնք նոյնպէս գիւնապետութեան մաս կը կազմեն:

Օրինակի համար, երբ Սասունի կոտորածէն յետոյ Եւրոպա Հայկական Խնդիրը թուրքներէն Հնչակեանները 1895ին Պապը Ալիի ցոյցը կազմակերպեցին: Այս ցոյցը զինեալ ցոյց մըն էր, ցուցարարները վեց-հարուածներ եւ գաշտներ կը կըրէին, ապա ուրեմն իր արտաքին ձեւին մէջ յեղափոխական էր, այլ սակայն էականապէս դիւանագիտական, զի ցոյցը կազմակերպողները շատ ազնի գիտէին թէ՛ իրենց յեղափոխական այդ արարքովը չէր որ թուրքեան պիտի կործանէր եւ Հայերը ազատութիւն պիտի չափէին, այլ իրենք նպատակ ունէին պարզապէս Եւրոպայի լուրջ ուշադրութիւնը հրաւիրել այդ կերպով Հայկական Հարցին վրայ:

Տարի մը յետոյ, երբ «Դէպք» պատահեցաւ, այսինքն երբ Դաշնակցականները Պանք Օթոմանը գլխաւորեցին պոստիւլերով եւ զայն օգը հանել սպառնացան, ուրիշ նպատակ չունէին բայց եթէ թուրքի մէջ ապրող Եւրոպացիներուն շահերը վտանգել եւ այս կերպով հարկադրել պետութիւնները որպէսզի հայոց վիճակին բարեկրօնովը դադարեն:

Պոստիւլներու այս ցոյցն ալ, ուստի, թէ՛ արտաքին տարապետութեան, թէ՛ դիւանագիտական տարապետութեան մասին է:

Ֆոթական, էականօրէն գիւնապետական էր:

Նոյն դատակարգին կը պատկանէին նաեւ Մայր Եկեղեցիի 1890ի ցոյցը, 1895ի Զէյթունի ապստամբութիւնը, երկուքն ալ Հնչակեաններուն կողմէ կազմակերպուած, Դաշնակցականներու Խանասորի արշաւանքը, Հնչակեան եւ Դաշնակցական կուսակցութեանց ասպատակային արշաւախումբերը, տեւորական մէկ քանի դարձ պետութիւնները եւ, եւ:

Բոլոր այս ակիսացիքն, Տեւորք եւ ասպատակական փորձերը կատարուած են մեր յեղ. մարմիններուն կողմէն՝ վերջի վերջոյ Եւրոպայի դարձնական միջամտութիւնը հրաւիրելու միակ նպատակաւ, եւ՛ իրենք այն միամիտ հաւատքով թէ մեր սեփական ոյժերով կարող էինք հասարակաց թշնամիին յաղթել: Ապա ուրեմն վերոյիշեալ ամեն արարքներն ալ, հոկաւակ իրենցմէ մասացող վառօքին, էականապէս դիւանագիտական էին:

Եւ այս վերջին ժամանակներս, հայ կամաւոր գունդերու գաշակից բանակներուն հետ եւ ի մասնաւորի թուրքի դէմ կռուելը, իր զինուորական գործերու միջին հակառակ, Հայոց բնապարարական գիւնապետութեան ամենէն փայլուն ապացոյցներէն մէկն է, թէ՛ արդ ինքնաբերաբար շարժումին խառնուած ըլլալ նաեւ հայոց դարաւոր վրէժխնդրութեան զգացումն ալ: Զի յայտնի է որ, ո՛չ մէկ հայու միտքէն կ'անցնէ իր սեփական ազգային ոյժով թուրք բանակներուն յաղթել, բայց ամէն հայ չափ իրաւաւ կը մտածէ թէ՛ թուրքի վերջնական հաշտեցումը թուրքեան ատեն եւ ա՛յն պարագային երբ դաշնակցները յաղթելու հաշտեցումն, ինչպէս կը մտածեինք ու կը յուսանք, Հայութիւնը իրաւունք կ'ունենայ իր թափած արեւան անոնով պահանջող ներկայանալու, որքան ալ համեստ ըլլայ իր դերը վերջնական յաղթանակին մէջ: Ուրեմն, կամաւորներու արարքն ալ էականօրէն գիւնապետական է:

Ու երբ վաղը պատահի որ Հայերը համոզուիմ զայսինքն թէ Դաշնակցներուն գործնականապէս օգնելու համար զինուորական տարրեր եւ աւելի հսկիւն շարժումը հարկաւոր է մայր երկրի որոշ մէկ կէտին վրայ եւ եթէ միջոց ունենան այդ ձեռնարկին մէջ յաղթելու, իրենց ոոյն արարքն ալ, հակառակ իր արտաքին զինուորական երեւոյթին, դա՛րձեալ էականօրէն դիւանագիտական հանգամանք ունի, զի շարժումին կազմակերպիչները ո՛չ թէ անոր անմիջական արգելիքն, այսինքն անպայման եւ վճարական

յաղթութեան վրայ յայտնի կը գնեն՝ այլ անոր անուղղակի, հաւանական օգուտներուն վրայ:

Ուրիշ օրինակ մը: Սեպտեմբր 1915, Հայերը զինուորական գնահատելի ծառայութիւններ մատուցանելով հանդերձ, վերջնական հաշուարկարութեան միջոցին հակառակորդ պետութիւն մը աչք տնկէ Հայաստանի մէկ մասին: Այդ պարագային, Հայերը կ'աշխատին Եւրոպայի հանրային կարծիքը իրենց ինպատկ շահի միջադրական մոմուլին բարեկարգութեամբ օժանդակութեամբ եւ այս կերպով Դաշնակցի Պետութեանց հայանպատ տրամադրութիւնները զիւրացնելու համար մը որ կրնայ ի հարկին Հայոց թափած արիւնին համահաստատ արգելիք յառաջ բերել: Մամուլի միջոցաւ հայանպատ ըրօջականան ալ, ուրեմն, գիւնապետական տարրեր միջոց մըն է, ինչպէս է հրացանը եւ իր գնաւորը:

Զի մոռնանք աւելցնել թէ հրացանը եւ գնաւորը միայն այն ատեն գիւնապետութեանն անկախ դարձ կը տեսնեն երբ վերջին խօսքը իրենց կը մնայ, այսինքն երբ իրենք իրենցմով կրնան վերջնական յաղթանակը տանել թշնամիին վրայ, երբ քիթս այժմ կը ներկայացնեն:

Այսպէս, երբ Դիւանագիտական յաղթութեան ըլլալ արդի պատերազմին մէջ, իր ամբողջ վիճակարի զինուորական ոյժը մէկ կուտ չի կրնար արժեք հաշտութեան բնականութեանց ատեն, քանի որ չէ կրնամ այդ ոյժին շնորհիւ վերջնական յաղթանակը տանել:

Դաւով Օսմանեան Կայսրութեան հպատակ կամ գերի (րոյա) ցեղերուն, անոնցմէ ո՛չ մին միմիայն բիրտ ոյժով յաղթած է յաղթանակ տանել թուրքի վրայ եւ իր ազատութիւնը ինքն իր միջոցներով ձեռք բերել, այլ միշտ Եւրոպայի պետութեանց միջամտութեան շնորհիւ քաղաքական ուրոյն գոյութիւն ունեցած է: Այս արգելիքին հասնելու համար յեղաւ գերի ցեղերը գործածած են երեք տարրեր դիւանագիտական միջոցներ, այսինքն՝ Ապստամբութիւն, Եւրոպայի մէջ իրենց նպատակարար հանրային կարծիք եւ Պետութեանց բարեկարգութեան միջամտութիւն:

Հայկական Պատուիրակութեան նախագահ Վահագն Պոզոս փաշա Նուպար, «Դիւանագիտութիւն» բառին սահմանը խիստ լաւ ըմբռնած ըլլալով, ամէն բանաւոր միջոց գործածել արդար է նպատակին հասնելու համար, ուստի շարադար կը սլախալին ամէն անոնք որ կը կարծեն թէ՛ Ն. Վահագնեան ծրարքը եւ, քաղաքի աղերս ներկայացնելուն մէջ եւթ կը կայանայ:

ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Էնկեր փաշայի սպառնալիքները

Լոնտոն, 14. — Էնկեր փաշա կ'սպառնայ Դաշնակցներուն որ կէլիպօլու պիտի զրկէ Կ. Պոլսի բնակող Անգլիացիներն ու Ֆրանսացիները:

Այս սպառնալիքին ի պատասխան Սըր Էտ. Կրէյ կորովի ազդարարութիւն մը ուղղեց օսմ. կառավարութեան, յայտարարելով թէ Էնկեր փաշան, իրան Մայր Հայկ փաշան եւ միւս թուրք նախարարներն ու զօրավարները անհասկէ պատասխանատու գիտի թոն Դաշնակցի Պետութեանց պատկանող եւ զայն կամ թուրքի ուրիշ զաւակները բնակող անհամարեալ կեանքին համար:

Միացեալ Նահանգացի դեսպանը Երեւ. թուրքերուն մօտ միջամտեց յորդորելով զանոնք որ ս. ե. կերպով չենք անգլ. եւ ֆրանս. հպատակները եւ հրաժարին այդ տեսակ որոշումէ մը:

Էնկեր փաշա յամառեցաւ սակայն, եւ յիշուեալ անգլ. ու ֆրանս. երեսաստիկներ բերել տալով փոխադրանք մը նախնայ եւ կէլիպօլու զրկելու (Մ. Բ.)

Յոռաց Գոնարանի բազմադր ւանաւերն

Հոռոմ 15. — Աթէնքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Դոնաթանի թագաւորը ծանրապէս կը տառապի թոքախտապէս եւ գրեթէ մահաւոր է: Այսպիսով Յոռանոսի մէջ մեծ յուշում կը տիրէ:

Խոսքի տալու

Հոռոմ 14. — Թագաւորը այսօր ունեւորութեան ընդունեց Միքայիլայի եւ Երեւ. Ժողովի նախագահները: Յետոյ խորհրդակցեցաւ Պ. Զիլիքի ի հետ:

Հոռոմ 14. — Նախարարական տաղ-նաղին բացումէն ի վեր ամենամեծ գեղարդարութեան կը շարունակէ տիրել ժողովուրդին մէջ, որ փողոցներէն անգաղար կ'անցնի մեքենայով: Սպանտար, կեցե՛ք Սոփիոս, անկցե՛ք դաւաճանները՝ պոստով:

«ԱՐԵՎ»

ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ
Ուրախ եմ կարեւոր այժմէն ծանուցանելու որ իրենց պատուարեւ աշխատակցութիւնը քեզ խոստացած են ԱՐԵՎԻ՛՛՛՛ հետեւեալ ծանօթ գրագիտներն ու հրատարակիչները:

- Տեախ՝ Տիգրան Կամսարական Միքայիլ Կիւնեան Վահան Մալեգեան Լեւոն Միքայիլեան Միքայիլ Պեկեան (հրատարակիչ Nouvelles) Ս. Սապան Դիլեան Դիգոր Սարգիսեան (Թղթակից Temps) Յովն. Սեփեան Միքայիլ Տամասեան

Տարւանկի ուրակոծուր

Լոնտոն, 13 Մայիս. — Մայրաքաղաք մէջ կատարի կ'ունենան տեղի կ'ունենան դաշնակցներուն եւ թուրքերուն միջեւ Դիւանագիտական տեսակցեացն որոնք վեցհարուածներուն ի ձեռք յառաջանալու տառամտով թուրք զինուորներուն կ'սպառնային:

Թուրք բանակին սպայակոյտը կէլիպօլու թերակղզին թողնելով զաւառեցաւ Ռոտտիօ:

Արաւի յաջողութիւնը

Երեւոյեան զինուոր մը կը ծանուցանէ որ Արաւի հիւսիսակողմը տեղադրուած անձրեւի հետեւեալ զինուորական գործողութիւնը զանազանեացաւ. եւ սակայն մեր յարձակողական շարունակելով Անգլիայի հարաւարեւմտեան կողմէ մէկ քիւմէթը երկարող ամրացեալ խրամատ մը դրակցեցին: Երկարող գծի խրամատի մը մէջ Կ. հարեւր գերմանացի զինուորացիները, ինչպէս նաեւ յարձակումը աւանդ Նեօլլի մէջ բազմաթիւ տուներ: Կիրակիէն ի վեր հարեւր չափ տալով գերի բռնեցին եւ գրաւեցինք քան լինելով թուրքերուն ուժը մեծ արմատաւորով, ինչպէս նաեւ հարեւր միջադէպ եւ բազմաթիւ խրամատի ուղղակիներ:

Արեւելեան ձախառն

Բեթլեհեմ, 14. — Զեկոյցի մը համաձայն, Շալիկի շրջանին մէջ կ'ունենան շարունակած են մեզի նպատակարար կերպով: Հազար գերմանացի զինուորացիներն Զիլիքի շրջաններով, Արեւմտեան Կալիցիոյ մէջ երկուշաբթիէն ի վեր կ'ունենան շարունակած են մեր զօրքերը կեդրոնացած են Սան դիսին վրայ աւելի սահմանափակ ճակատով: Աստիճաբար իրենց գոյնգապէս ամրացած գիւղերը պարսկացի Պիլիքի ձորին միջեւ: Ուսմանական տարածքը երկարող գծին վրայ եւ անգաղարանով նահանջեցին Բրուք գետին անդին՝ 140 քիւմէթը երկարութեամբ ճակատի մը վրայ: Թշնամիին հետեւեալ զօրքը փորձեց պաշտպանել իրենց նահանջը, բայց մեր կրակը կասեցուց զայն Ռուսական հեծելազօրքը յաղթեցաւ զաւառեցին կեանքու վրայ թշնամիին գիծերը ձեղքել:

ՀԱՅԿ ԽԵՂԻՐԻ ԲԱՏՈՒՄԸ

ԻՆՉ ԿՈՒՂԻ ՊԱՀԱՆՁՆԸ
Ն. Վ. ՊՈՂՈՍ ՓԱՇԱ

Մուգաթթաւ արարեցին մեծ օրկանը այս վերադարձին տակ իր Մայիս 14 եւ ինքզնիքին համարին մէջ կը զրէ կը կար յօգուած մը, ուրիշ կը քաղենք հետեւեալ մասերը:

«Անցեալ շաբթուան սկիզբը Ն. Վ. անուրթիւն Պոզոս փաշա Նուպար, որ զին Եգիպտոսի նախկին մեծ նախարարապետ Նուպար փաշայի, Ֆրանսա եւ Անգլիա իր մօտաւոր համարակցութեան տոկի: Երաժշտիկ այցելութեան զանց ալ Ն. Վ. Սուլթանին եւ անոր ցոյց տուաւ այն հեռագիրը զոր ստացած էր Ելիքիօնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսէն, որ իրեն փոխանորդութիւն կուտար իր անունով աշխատելու, մասնաւորապէս բանակցելու Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ քաղաքական տնտեսաբաններուն հետ հայկական գործերու մասին եւ լուծելու:

Հայկական ինքնիշխանութիւնը որ երկար ժամանակահատիկէ ի վեր ծառայած է մեր ընթերցողներուն:

... Վերոյիշեալ բովանդակութեամբ հետադարձ մը ժամանակը միտադրեցէ՛ք բացառել կերպով: Կ'ապացուցանէ երկու կէտ: Առաջին՝ թէ առաջ կատարութեանը տեղեկացումը եւ հաճութեանը ունի մանր բովանդակութեամբ, որովհետեւ կարելի չէ ենթադրել որ, այսպիսի բնականութեամբ բաց հետադարձ մը հասնի միտադրելու եւ առաջ կատարութեանը տեղեկացումը ու հաճութեանը չունենայ օրինակ մասին, մասնաւոր չեղանակ օրինակ մեր գրաքննութեան կ'ենթարկուին միտադրելու մեկնող բոլոր հետադարձական հարցադրութիւնները: Երկրորդ՝ թէ եկած է ժամանակը Հայկական ինքնիշխանութեան վերաբերեալ Դաշնակիցներուն հետ, եւ թէ հետագայը Դաշնակիցները՝ իրենց բանակներուն եւ նախադրմաններուն կ'Պաշտօնը դնեն իրենց հասնելէն աւելի: Երկրորդ, որովհետեւ հարցադրութեանը մեկնողները մասին, որուն մաս կը կազմէ Հայկական ինքնիշխանութիւնը:

... Արդ, Հայոց Կաթողիկոսը երբ տեսաւ որ Դաշնակիցները կը պատրաստուին խորհրդակցելու արեւելեան հարցի զարգացման կողմերուն շուրջ, փութաց իր կողմէ պատգամաւոր կարգով Ն. Վանու-թիւն Պօղոս Լուսաւոր փաշային, որպէս զի պաշտպանէ հայոց պատանդները եւ լրացնէ այն գովելի ջանքերը զոր ունեցաւ ասիէ առաջ, յիշեցնելով ո'չ իր յոգնութիւնը եւ ո'չ իր ներթափանցող հոգնութիւնները Փաշային անմիջապէս մեկնեցաւ Պիտի փախալէնէն: Երբ այսպիսի ջանք եւ հոգնութիւնը ունենային արաբ ազգին հարաւաններն ու բարեկեցիկներն ալ, նա մանաւանդ Սուրբոյ երեւելիները, քանի որ Սուրբոյ խնդիրն ալ հայկական խնդրին չափ կարեւոր է: Չեման է խոստովանիլ սակայն որ հայերը սրտովին փառած են իրենց գաղտնի եւ մեծ աշխատութիւն կը թափեն. եւ կատարեալ համըմարմանութիւն ունին իրենց մէջ, եւ իրենց համարակիցութեան գործերուն յուր իրենց նախաձեռնողութեանը թիւը չափ աւելի զօրաւոր է քան Սուրբոյ խնդիրներուն: Եւ ուրիշ Արաքսեաններ որոնք իրենց պէս օտարական հպատակներ են:

Երկար տեսակցութիւն մ'ունեցանք Ն. Վ. Պօղոս փաշա Լուսաւորի հետ իր մեկնութենէն առաջ՝ իր նպատակին եւ գործելու ուղղութեան մասին, հարցնելով թէ ի՞նչ բան մտադրէ ի պատանդի իր ազգին համար: Լսելով «Կաթողիկոսին մասնաւոր պատգամաւոր յայտարարութիւնները, բնաւ չզարմացանք իր քաղաքական բարձր ըմբռնութիւն, պիւր-հաւատ խօսուածքն եւ լեզուին շնորհալիութիւնը վրայ՝ որոնցմով գիտէ գրաւել ծրարանայի եւ Անգլիոյ զորադատութիւնը, ի կատար հանելու համար իր քաղաքական վասն զի ան կը քալէ իր հօրը ճամբով որ մեծ կարողութիւններ ցոյց տուաւ իր գիւնապետական բանակցութեան մէջ: Երկրորդ միջոցառումն զատարարութիւնը կազմելու ինչպէս եւ այն զանազան խնդիրներուն առթիւ որոնք ծագեցան Երկրորդ աւա-տարին գործերու իր զեկաւարտութեան ժամանակ, այնպէս որ երկրորդական կառավարութեան պաշտօնավարութեանը իր հրամարելէն վերջն ալ՝ երկար ժամանակ վարժութեան էինք կարգով արեւելքի քաղաքական այդ մեծ վարպետին արժանիքներուն գովարանութիւնները այս երկրին քաղաքական տարեգրութեան մէջ:

Ն. Վ. Պօղոս փաշա Լուսաւոր մեզի ըսաւ թէ իր ծրարան եւ Անգլիա երթալուն նպատակը՝ այդ երկրներու պիւր-տական մարդիկուն պայմաններն օտարաբանելն է, ո'չ ալ միտք ունի անոնց յիշատակագիր մը ներկայացնելու եւ աւելորդ ընդունելութիւնը պատանդներու, աւելցնելով որ եթէ իրենց պատանդները մեղսուէին, Հայերը Դաշնակիցներուն դիմելէ պիտի դադարէին: Ո՛չ երբեք Այլ իր նպատակն է իմանալ թէ Դաշնակիցները ի՞նչ կը փախալեն իր ազգին ապագայ բարօրութեանը համար, քանի որ այն արեւելքները եւ հիւսիսները որոնց երեսնէն Հայերը կը զբոսնեն Դաշնակիցներուն իրենց համար փախալած բարեբանները վայելելէ, անոնք հիմա

մէջտեղէն վերցուած կամ վերցուելու վրայ են: Ամէն անգամ որ հայերը կը հեծնին ու կը զանազան խնդիրներն ենթարկուած հարստահարութիւններէն, բռնութիւններէն, հալածանքներէն ու ճնշումներէն, Դաշնակիցները կը կարեկցէին անոնց ու կը ցուէին անոնց վիճակին վրայ, եւ ասկայն կը զգուշանային անոնց գործին վճարական կարգադրութեան ձեւաւորումը: Եւ ինչպէս, վարկաբանութեամբ այն ընթացքը կրնայ վերջի վերջոյ առաջ բերել բացումը արեւելեան խնդրոյն եւ այն ալ իր կարգին կրնայ առաջ բերել ընդհանուր պատերազմ: Այս պատգամաւոր միտքն ժամանակաւոր դարձանք կը տանէին, հնարաւորութեան սահմանին մէջ, եւ կը բաւականանային յորդորելով թուրքներն որ կատարէ հայ-կական վիճակներէն: Բարեկեցութեամբ եւ անոր բնակիչներն ապահովէ հարաւատարութիւններէն, բայց վարկաբանութեամբ կը բաժնուի իրենց պատանդներուն մասնակցելէ, բարեկեցութեամբ զօրադրութեան մասին խրատական եւ համոզելի միջոցներու սահմանէն դուրս չէին ելլել: Սակայն հիմա այնչափ արգիւիշ պատճառ չի մնաց, որովհետեւ ինչպէս քաղաքական եւ Եւրոպական բնականորէ պատերազմը այսօր իրողութիւնն է. Հայերը այս բաներուն մէջ ո'չ են: Եւ զեր կամ միջամտութիւն չեն ունեցած, հետեւաբար այլեւս ո'չ մէկ արգիւիշ կը մնայ Դաշնակիցներուն՝ զօրադրելու ի նպատակ հայերու ինչ որ իրենք անոնց համար կը փախալէին եւ ապացուցանելու իրենց համակրութիւնը, ստանց Աւստրիոյ հարցնելու կամ Գերմանիոյ հետ վիճելու:

Եթէ, ինչպէս ըսինք, Դաշնակիցները փախալէն խաղաղութեան վերահաստատութեան վերջ դէպի հայերը իրենց համակրութեան ապացոյց տալ, եւ հարցնեն անոնց թէ ի՞նչ կը պահանջեն իրենցմէ, եւ եթէ այնուհետեւ գործը թողուէր Ն. Վանութիւն Պօղոս փաշային եւ ընտրութիւնը իրեն ձգուէր թէ՛ Դաշնակիցներուն եւ թէ՛ հայերուն կողմէ, ինչ պիտի ընտրէ իր ազգին համար՝ Պաշտպանութեան օակ վարչական անկախութիւն մը, այսինքն հայերը պէտք է ըլլան անկախ իրենց ներքին գործերուն մէջ եւ ինքնիշխան ըլլան իրենց երկրներուն մէջ՝ երբեք զաշնակից պետութիւններուն կամ անոնցմէ մէկուն պաշտպանութեանը տակ, ինչպէս որ անոնց կողմէ յարմար դատուի: Կամ ուրիշ խօսքով, Ն. Վանութիւնը կ'ընտրէ իր ազգին համար Վարչական անկախութիւնը երաշխաւորած զաշնակիցներուն պաշտպանութեամբ, սպասելով որ ժամանակը բերէ հասցնէ զիրենք քաղաքական անկախութեան:

ԶԵՆՈՐՈՒՅՆ ԿԱԶՄՈՐԸ

Պեղծական այն պաշտօնական յանձնարարութիւն, որ պաշտօն ունէր Գերմանացոյ կողմէ պատերազմական կանոններու եւ սովորութիւններու, ինչպէս նաեւ մարդկային իրաւանց բռնաբարման պարագաները քննելու, դատական նախաբարին ուղղած է Հ. Ապրիլ Թուականի հետեւեալ տեղեկագիրը. Գերմանացոյ կողմէ հեղձուցիչ կազմուած գործառնական մասին:

1915 Ապրիլ 22ին, Գերմանացիք Սթրասբուրկ-Լանցմարք բաժնին յարձակումը պատրաստեցին, հեղձուցիչ կազմը գործառնելով: Կազմը տեղեկութեանը եւ ինչպիսի Դաշնակիցներուն պաշտպանած խրատներուն վրայ: Այս կազմը, ըստ երեւոյթին կը կազմեն զոգ կառավարողն ցած ասպետ, որոնք հետ-գիտնէ բարձրաստիճանով, բայց զեղանակի ճերմակի կը դառնան: Այս ամպը հարկը մէթրի չափ բարձրութիւն ունի: Այս կազմը կը թուի թէ մի քանի տեսակ են. *chasse*, *formelle* շողիներ, *mitraille* շողիներ, *ambulance* *suffreux*, եւ ցարդ անորոշ մնացած կազմեր: Զանոնք արեւելեան համար, Գերմանացիք գործածած են հետեւեալ միջոցները. Ա. Երրորդականութեան առջեւ վառուած

կրակներ, այսպէսով արտաբերած կազմը հովէն տարած են թշնամիին դիրքերը:

Բ. Հաղադակներ (պակիւն տաններ) որոնք նետուած են խրատներու մէջ, կամ ձեռքով եւ կամ մասնաւոր գործիքներով:

Գ. Երկաթէ խողովակներ, որոնցմէ կազմ կ'արձակուի:

Դ. Ռումբեր՝ հեղձուցիչ կազմը պատրաստող:

Գերմանացիք կողմէ գործածուած այս կազմերուն ազդեցութիւնը կը տարածուի երբեք միայն հեռաւորութեան մը վրայ: Մէկ կամ մէկուկէս վայրկեանէն մարդիկ կ'սկսին փախիլ եւ արեւելքը: Այլեւս եւ լրջաւոր մասերը կը գրգռուին: Մարդիկ թաքնուելէ կը բռնուին, որ կը տեսէ երեք կամ չորս ժամ եւ երբեմն աւելի:

Գերմանացիք երկար տոնէն ի վեր կը պատրաստուէին գործածել կռուի այս բարձրորոյ միջոցը, որ արդիւնաւոր է պատերազմական օբեյններով: Գիտնի մը շարքով ի վեր պիւնիակաւ իշխանութիւնը տեղեկութիւն ունէր անոնց այս պատրաստութիւններէն: Գիտնի որ Հասելթի մօտ, մարդազաւարին վրայ փորձեր կատարուած են, շուտեւ վրայ հեղձուցիչ ասպետներ նետուելով: Գիտնի նաեւ որ այս կազմէն պարտականուող հաղադակներ փոխադրուած էին բանակին ճակատը, եւ թէ հաղադակները բերանակալէր պատրաստուած էին՝ յարձակողները այս կազմերուն ազդեցութեան պատանդներ համար:

Մարտ 30ին, 15րդ զօրաբանակին պատկանող Գերմանացի դերի մը կը յայտարարէր.

— Զիւլպէթ շըլանին ամբողջ ճակատին վրայ, զրահապատ պատանդներուն մէջ ամբարանած են մէկուկէս մէթր բարձրութեամբ հաղադակներ: Այս ամանները հեղձուցիչ կազմը կը պատրաստեն, ճակատին չեն գործածուած, բայց յատուապահները կարելի եղած հրահանգները ստացած են: Այս ամանները կը պատկանեն զէպի թշնամին. ներքին ճնշումը կազմը կը վանէ զէպի օտաւ: Նպատակաւ հով մը պէտք է: Գործածող մասնաւոր գործիք մը ունի զլիւսուն վրայ, իսկ զինուորները ամենքն ալ կըրպակէ կապող մը ունին իրենց բերանին վրայ:

Ապրիլ 15ին, 16րդ զօրաբանակի զինքներէն մին, հետեւեալ կերպով կը հաստատուէր այս տեղեկութիւններէն.

— Կազմը հաղադակներ (0,80 մէթր բարձրութեամբ) 16րդ զօրաբանակին բաւար ճակատին վրայ կը գտնուին. իւրաքանչիւր 40 մէթրի վրայ 20 ամաններ կան:

Գիտնի յանձնարարութիւն, որտեղ արձակուած օբեյններու շատ մը բռնաբարութիւններն յետոյ, Գերման բանակին կողմէ երկարօրէն կանխատեսուած եւ գործադրուած այս նոր ոճիւրը հանրային խղճի դատաստանին կը յանձնէ:

Կը ՅԱՅՏԵՆԻՄ Մեր չեղած շնորհակալութիւնը ԱՐԵՐԻ Երեւոյթին առթիւ քաղաքականութեան համակրանքով կողմէ մեզի դիմած բազմաթիւ շնորհակալական նամակներուն համար: Նոյնպէս տեղեկութեանը եւ յանձնարարութեանը, որ համակարգող ծանուցած էր մեր երեւոյթին, ինչպէս եւ ՅԱՅՏԵՆԻՄ Պատ. Նախագահութեան, որ իր եղբարական յոյժ սրտաւոր մայրամբերով ուղղակի մեզի համար էր մեր մէկ ծանուցումը ծանուցում ալ ընել:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԵՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գիտնի Նախագահութեան

Ազգ. Առաջնորդարանի պէտք ունի Ընդհ. Տնօրէնի մը, որ պիտիայ քաջ կարգաւ, զբոլ ու խօսիլ հայերէն եւ ֆրանսերէն, եւ խօսիլ արաբերէն. որ ունենայ հասկողութիւն եւ փորձառութիւն օբեյններու, հաշուական, հոգային, կառուածական եւ անուարական գործերու, հանդերձ վարչական կարողութեամբ եւ տեղական պայմաններու հրմառութեամբ:

Թեկնածուք մինչեւ ներկայ ամսոյ վերջին օրը պէտք է զինն մեզ, ապահովագրեալ նամակով, հաղորդելով նոյն անուն կենսագրական մանրամասն տեղեկութիւններ:

Առաջնորդ Հայոց Երկրպետի Թորգոմ Եպս.

ՀԱՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՄԷ

ԽՈՒԹԳՈՒԹ ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Սահակ Մ. Վրդ. Օտարաշահան. — Կենսագրութիւնը. — Գիտնի հեղձուցիչներ:

Զարագոյժ լուրը գրեթէ նոր կ'իմացուի այստեղ, մինչդեռ ոճիւրը որուն զոյ կ'երթայ մեր նոր եկեղեցականութեան ամենէն եւանդուն եւ խոստմունքի դէմքերէն մին, արդէն չորս ամսուան հնութիւն մ'ունի:

Զոհր Սահակ Մ. Վրդ. Օտարաշահան է, Պաշտպան երիտասարդ առաջնորդը, որ սպաննուած կ'իշխայ Հայաստանի հովին վրայ, ազգին հանգչալ իր պարտականութիւնը, իր բովանդակ պարտականութիւնը կատարած միջոցին:

Մեր Ս. Առաջնորդ Հայրը եկեղեցւոյ այս նահատակուած աշխատակորն յիշատակը մեծաւոր է անցեալ Կիրակի Դահլիշի Ս. Ասն. եկեղեցիին մէջ պատշաճ արարողութիւններ կատարելով եւ քարոզելով: Այս առթիւ, ստորեւ կը հրատարակենք հոգեհոգիւսի այս հանգչանին նկարագրութեան հետ՝ հանգչեալ եկեղեցականին կենսագրութիւնը եւ նահատակման պարագաները պարտաւոր գրութիւն մը, զոր ԱՐԵՐԻ համար համար է գրի առնել զինք մօտէն ճանչցող անհետարութիւն մը:

Կիրակի, յիշատակի պաշտօն եւ հանգստեան ազօթքներ կատարուեցան Դահլիշի Ս. Վրդ. Օտարաշահանի հոգեհոգին համար:

Հանգչեալը ընկ Սեբաստացի էր, եւ Արմաշու Դարեւանի չորրորդ շրջանի աշակերտներէն, ձեռնադրուած Դարեւան Սրբան, եւ աշու կերտակից Մեսրոպ Նարոյան եւ Զ. Դահլիշ Դարեւան եպիսկոպոսներու նախնական ուսումն առած էր իր ծննդավայրի Ազգ. Վարժարանին մէջ, եւ յետոյ ատեն մը ծառայած Սեբաստիոյ Նախկին Առաջնորդ Տ. Պետրոս արքեպիսկոպոսի մօտ, որուն յետոյ ժամանակ մը օգնական ալ եղաւ Դարեւանի շրջանը աւարտելէն վերջը:

1906ին, Սեբաստիայէն անցաւ Ամասիոյ, ուր Տեղապահութեան պաշտօն վարեց երկու տարի: 1908ին Առաջնորդ ընտրուեցաւ Սամոնի վիճակին, ուր մնաց երկու տարի:

Չորս տարի առաջ, ընտրուեցաւ Առաջնորդ Պաշտպան վիճակին, որուն երեսփոխանական օգնող վերջերս եպիսկոպոսական վկայական ալ տուաւ իրեն:

Անցեալ տարի, երբ Երզնկայի տեղական կնճառ գործոց կարգաւորութեան համար Պատրիարքարանը զօրաւորութիւն կ'իրէր Պաշտպան եկեղեցականներէն մէկը հոն զրկելու համար, Սահակ Վրդ. ինքնաբերաւոր յանձն առաւ առժամապէս երթալ եւ կատարել Պատրիարքարանի յանձնարարութիւնները:

Անցեալով Սամոն — Ամասիա — Սեբաստիա, այսինքն իր նախորդ պաշտօնավայրերու ուղեգիծէն, կը ճամբորդէր Ծաղիկ. Դարահիսարի վրայով դէպի Երզնկա, երբ, դեկտեմբեր 20ի գիշերը, անմանօթ ոճրագործներ չարաչար յոշոտումով սպաննեցին զինք իր կառապանին հետ, Ազգային կոչուած Հայրական գիւղին մօտերը:

Եւանդունք բնաւորութեամբ, գործունէալ եւ ազդեալ եկեղեցական մ'էր:

Սեբաստիոյ մէջ օգտակարագէս վարած էր նաեւ Ազգ. Վարժարանաց Տեսչութեան պաշտօնը, իսկ Ամասիոյ պաշտօնավարութեան միջոցին, յաջողած էր երկարագործական վարժարանի փոխարեւ Մարգարանի վանքը, որ իր մեկնութեան վերջը չկրցաւ շարունակել Սամոնի պաշտօնը թէեւ խաղաղ շանցաւ, բայց խելքի ու կամքի տէր Առաջնորդի մը համարուած թողուց իրմէ վերջը, ինքն էր որ աւարտեց տեղեւոյն ռուսկաւոյց հոյակապ եկեղեցին, որով կրնայ հպարտանալ Սամոնի Հայ. ութիւնը:

Պաշտպան մէջ, որ ազգային կեանքի տեսակետով մեր ամենէն անմշակ դաշտերէն մին մնացած է դժբաղդաւոր, իր պաշտօնավարութիւնը սկսած էր գովելի արգիւնաւորութեան մը յոյսերը ներշնչել:

Թէեւ յաճախ չէր երեցած հրապարակի վրայ, բայց ունէր գրի գնահատելի կարողութիւն մը եւ ուսումնասիրող միտք: Այս տեսակետով ուշագրաւ է իր վարդապետական վկայականի հիմ ծառայած քննադատական գրուածքը Հայ Բնկի վրայ, որմէ ինչ ինչ մասեր հրատարակեց Բարգէն եպիսկոպոսի խնդրած Լոյս կրօնաթերթին մէջ:

Գաղտնիստ հասակին, ազգային ծառայութեան ճամբուն վերայ, երբեք ան պայմաններու մէջ տեղի ունեցած իր մօրը մեծ յուզում պատճառած է Պօղոս եւ գաւառիկներու մէջ, ուր գրեթէ ամէն օր յարգանքի սրտառու արտայայտութիւններ եղան իր յիշատակին համար: Վիճակիս Առաջնորդը երեց եղբոր եւ միաբանակիցի սուգին խառնելով անձուրաց պաշտօնէի մը մահուան պատճառած կսկիծը, սրտի պարտք մը կատարեց, ժողովրդային մեծարանքի երեւոյթ տալով անոր չորհրդանշանի պաշտօնին:

Օրուան Ընթերցուածէն ընաբան առնելով «Պարմիքէն մանաւանդ ի վերայ բանին թէ ոչ եւ տեսանելոց են վերեւ նորա խօսքը, ցոյց տուաւ թէ ինչ գեր կ'կատարէ նուիրումն օգին հանրային ծառայութեան գործին մէջ, յետոյ ներողը ըրաւ հանգուցեալին, մաղթելով որ Հայ եկեղեցականութիւնը, որ անցեալին մէջ իբրեւ ամենէն հոգեւանդ մէկ մասը նահատակ Հայ ժողովուրդին, անոր կցորդն ու նոյնիսկ ներշնչողն էր եղած անձնութեան տեղանին շուրջը, այսուհետեւ եւ գիտնայ անոր հետ քալել միշտ, աներկիւղ անցնելով վիշտի եւ արեւնի այն ճամբէն որ ուղեգիծն է իր կոչումին:

ԿՈՒՂԱՍԻ ՀԱՅ ՓԱՌՍՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

Ռուսահայ թերթերու մէջ կը կարգանք Պաշտօնական Զեկուցում մը, Կոյկաթի գիտնորական հրամանատարութեան կողմէ ուղղուած Թիֆլիզի նահանգապետին, որով կը յանձնարարուի յայտարարել հայ փախտականներուն, որ արգիւրած է Կոյկաթան սահմաններէն հեռանալու: Հայ փախտականները ժամանակակարգապէս, այսինքն մինչեւ պատերազմական պարագաները վերջանալը, կրնան բնակիլ Դաշնակի, Երեւանի եւ Թիֆլիզի նահանգներուն մէջ: Անոնք որ չեն ուղեր մնալ, պէտք է իրենց հայրենիք վերադարձը գիտացնելու համար սահմանադրել իշխանութիւնները առանց արգիւրել պիտի թողուն որ անոնք անցնին սահմանադրուելու եւ իրենց իրեղեններէն ալ մաքս չի պիտի առնուի:

ՏՕՔՔ ՀԱԶԱՐՈՍ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ԱՏԱՄԵԱՐՈՅԺ

ՀԱՐԱ ԳԵՏԵ ԷԼ ՆԱԶԵՏԵ
ԲԱԼԱՅԻ ՎԱՅԱՌԱՏԱՆ ԴԻՄՈՑ

Հիւանդներ կ'ընդունի առաւ-
տոտան ժամը 8էն մինչև իրիկուսն
ժամը 7ը:

Ակուանքը կը մաքրէ ու կը քա-
շէ առանց ցաւի: Ակուանքը հա-
մար ոսկիէ, քառուկէ կամ Ամերիկ-
եան վերջին գիւտ եղող ուրիշ տե-
սակ նիւթերէ քուրսն կը շինէ ա-
ռանց զօպանակի կամ քիմքի վրայ
բան մը հնէլու:

Բոլոր գործերը մաքուր եւ
խզճի մտօք կը կատարուին:

Մարդ կեանքին մէջ անգամ
մը ծախսելով կ'ազատի ակուանքով
անտանելի ցաւերէն եւ հանգիստ
կ'ապրի:

Դիմեցող խիստ չափաւոր են: Մաս-
նաւոր ակուանքի դեղեր ալ կը գըր-
ուին:

ՄԵԾ ԳՈԾԱՏՈՒՆ ԾԽԱԽՈՏԻ
եւ Եգիպտական սիկարեքներու:

ՎԱՍՏԱՐԱԿԱՆ ԵՂՔՈՐԲ

ՋԱԿԱԶԻԿ-ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Համբաւուր են իր Ապրոնիկիս (Ասոյ) Ծխախոսները եւ Սիկարեքները

ՆԵՇԸՆԸԼ ՊԱՆԲ ՕՅ ԷՃԻԲԹ
(National Bank of Egypt)

Դրամագլուխ Անգլ. Ոսկի 3,000,000
Պահեստի գումար » » 1,300,000

Կեդրոնականի ԳԱՀԻՐԷ — Մասնաճիւղ՝ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Գործակալութիւններ՝ Ասիայ, Աստան, Պէննա, Պէնի-Սուէժ, Շէպիմ-Էլ
Դոմ, Տամանհուր, Միմիէ, Բոն-Սաիս, Սուաիս, Սոհակ, Բանքա, Զա-
կազիկ, Մուսի (Գափիւէ), Լուսուր, Բոն-Սուսան ու Լոնտոն
Կը կատարէ գրամատանց յատուկ բոլոր գործառնութիւնները

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ
Banco di Roma

Հաստատուել 1880ին

Դրամագլուխ, 200,000,000 ֆրանք ամբողջապէս վճարեալ

ԸՆԴՀ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵԼԻ — ՀՈՌՈՍ

Կեդրոնականի. — Բարիզ, Չէնովա, Նաբոլի, Բուրնո, Ֆիորենցա, Աղեքսան-
դրիա, Կ. Պօլիս, Պարչէլոն, Գափիւէ, Մալթա, Ափրիկեան Տրիպոլիս

ՄԱՍՆԱՅԻՂԲ.

Ալպա	Ճարա Սապ	Բիւնէրոյ
Ալպանո Լազիպէ	Ճէրմո	Սիլեա
Արեցցո	Ճոսանո	Սուպիարո
Ալեցցանո	Ճրասարի	Բարրակոնէ
Պէնդազի	Ճրասինոնէ	Բիվոյ
Պրասիանո	Լուքրա	Բորլէ Անունիաթա
Մոնթէ Բաթինի	Մոնտովի	Վէլլէրի
Գանդի	Մոնպանչ	Վիարէճիո
Գասպէ Նուսի	Օրպէրիլլո	Վիլլէրաօ
Գորնէթ Բարբուինո	Օրպիլլո	
Տէրնա	Բալէթիինա	

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունի ամէն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններով, այսինքն արժե-
թղթերու վրայ ավանս, եւրոպայի եւ եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն իրաւ փոխգիր, յէք եւ յիթրր
արքերու, հեռագրաւ վճարմունք, եգիպտոսի եւ եւրոպայի վրայ պարտաւորութիւններու զանձում,
կտրոններու եւ վիճակահանութիւնէ շահուած պարգեւներու զանձում, եւրոպայի եւ եգիպտոսի մէջ
պարտայի հրամաններու գործադրութիւն, Արժեթղթերու պահպանութիւն, Ապրանքներու պահպանում եւ
ավանսի գործողութիւն:

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունի դրամական անանդներ, ուզուած ատեն, կամ որոշ պայմանաժա-
մով վճարելու:

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ օտարականներու համար յատուկ մասնամիւղ մը բացած է Մոնթէքաթինի
համբաւուր շքմուկները, ուր ամէն տեսակ սեղանաւորական գիւրութիւններ կ'ընծայուին յաճախող-
ներուն:

ԽՆԱՑՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Մասնաճիւղ Աղեքսանդրիոյ — 9 Ճրանք փողոց

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՐԱՅԱՍԵԱՆ

ՔԱՐԻՒՂԻ ՎԱՅԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈԲՐԱՔԱՆԱԿ

Աղեքսանդրիա, Միսի ՄԻՔՈՒԱԼԼԻ փողոց թիւ 40
(Արթարիճի մղկիթից դէմը)

Թէլէֆօն թիւ 33-45

Այս վաճառատունը կը հայթայթէ
Աղեքսանդրիոյ եւ Ռամլէի մէջ ՄԱՆԲԱ.
Շէժմի հարազատ ուսուսկան եւ ամերիկ-
եան բեթթօլը, խիստ չափաւոր գիներով:

Ապրանքները օրը օրին կը յանձ-
նուին ամենայն կանոնաւորութեամբ:

ԴԻՄԵՏԷԲ ԵՒ ԳՈՂ ԳԻՏԻ ՄՆԱԲ.

ՀՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԻՆՔՆԱԿԱՐ ԿԱՅԱՍՏԱՆ

ԳՐԵՑ

Ս. ՍԱՊԱԶ ԳԻՒԼԵԱՆ

Ամէն Հայու համար կենսական
և տնտեսական խնդրոյն մասին յոյժ
չահեկան տեսութիւն մը:

ՓԵՏՈՒԼ ԲՈՒՐ ԳՐԱՎԱՅԱԿՆԵՐՈՒՆ ԳՈՎ:

Գին 5 դր, ողջ

ԱՆԴՐԷԱՍ ՄԿՐԵԱՆ

ՆԵՒՐԻՉ-ՆԵՐՅԱՐԱՐ

Թի Սէսօթիս, 1 (Տունաց Ամբոթ արդկանց
վարժարանին հետեւ)

18 տարիէ ի վեր Աղեքսանդրիա
հաստատուած եւ Ներկի, զարդա-
նկարի, նշանատախտակի (Ժապէշա),
իւզանկար պատկերներու և լու-
սանկարական ֆօններու վերաբեր-
եալ կատարած աշխատութիւննե-
րովս դժէ թողուցած եւ եւրոպացի
յաճախողներու Դիմերո՝ միշտ Ա.
բար արհեստակիցներէն օուղ, իսկ
եւրոպացիներէն աժան են: